

SPRAWOZDANIE Z WIZYTY STUDYJNEJ

realizowanej w ramach operacji pt. „Cztery podejścia jeden cel-wypracowanie innowacyjnych mechanizmów współpracy z wykorzystaniem dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego i historycznego obszarów LGD”.

Podmiot organizujący wizytę (Lider) *Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Krajna Złotowska* , we współpracy z partnerami projektu:

1. *Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Krasnystaw Plus”*
2. *Lokalna Grupa Działania „Zielone Bieszczady”*

Instytucja goszcząca / miejsce wizyty: *Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Krasnystaw Plus”/.*

Termin wizyty: 26 – 28 czerwca 2018 r.

Celem wizyty studyjnej jest zbudowanie platformy współpracy - partnerstwa w obszarze działań Lokalnych Grup Działania z wykorzystaniem zasobów lokalnych poprzez nawiązanie współpracy pomiędzy partnerami i wypracowanie innowacyjnych instrumentów poprawiających wdrażanie inicjatyw z zakresu rozwoju obszarów wiejskich.

Charakterystyka grupy biorącej udział w wizycie studyjnej: Pracownicy LGD Zielone Bieszczady, Członkowie Rady LGD Zielone Bieszczady, członkowie stowarzyszenia LGD Zielone Bieszczady, mieszkańcy obszaru LSR w tym: członkinie KGW Orelec, Wańkowa, Olszanica, Paszowianki, Uherczanki oraz sołtys sołectwa Stróże Małe i sołtys sołectwa Paszowa.

Przebieg wizyty studyjnej / opis wykonywanych zadań w danym dniu/:

I dzień – 26.06.2018 r.

Po przyjeździe do Izbicy 20 – osobowa grupa uczestników wizyty studyjnej spotkała się w regionalnej restauracji Krasna Chata z przedstawicielem Agencji Rozwoju Lokalnego Krasnystaw z Panią Agnieszką Podgóorską w trakcie którego nastąpiło powitanie uczestników. Podczas wspólnego obiadu Pani Agnieszka dokonała krótkiego wprowadzenia do przebiegu wizyty. Nie bez powodu wizyta rozpoczęła się w regionalnej restauracji Krasna Chata, gdyż jest prowadzona przez *Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Krasnystaw Plus”*. Krasna Chata oprócz swojego niepowtarzalnego klimatu, pielęgnującego tradycje ludowe regionu oferuje swoim gościom przepyszne dania i potrawy regionalne. Ponadto w jej ofercie znajdują się produkty, takie jak czosnek z Płonki, keczup z cukinii oraz konfitura z jeżyny wytworzone pod marką Produkt Lokalny Krasna Chata. Produkty te powstają we współpracy z Kołami Gospodyń Wiejskich z obszaru LSR. Następnie grupa udała się do Krasnegostawu, gdzie zakwaterowała się w hotelu „Staromiejski” po czym udała się z pieszo z przedstawicielem Agencji Rozwoju Lokalnego do Muzeum Regionalnego w Krasnymstawie. Tam uczestnicy dowiedzieli się o historii powstania muzeum, historii Krasnegostawu ora podziwiali zbiory muzeum zawierające stanowiska archeologiczne /do niewątpliwie najciekawszych należą figurka "uszebti" pochodzenia egipskiego znaleziona w okolicach Turobina/, historyczne, numizmatyczne, sztuki dawnej w tym portrety osobistości związanych z miastem m.in. fundatorów i dobrodziejów kościoła i kolegium jezuickiego, przedstawiciele rodu Potockich, sztuki sakralnej, etnografii oraz niewielki zbiór „chmielarstwo i piwowarstwo” zgromadzony w związku z dożynkami chmielowymi pn. "Krasnostawskie chmielaki" jakie odbywają się w mieście od 1971 r. Zbiory obejmują zarówno

stare kufle i naczynia służące do picia i przechowywania piwa jak i wyroby pamiątkarskie związane z "chmielakami". Po zwiedzaniu Muzeum Regionalnego w Krasnymstawie, grupa udała się do Stajni Adrenalina w Siennicy Nadolnej, podczas przejazdu przedstawiciel ARL omówił ośrodki przemysłowe występujące na terenie Krasnegostawu, m.in. Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska Krasnystaw, Cukrownia Krasnystaw, Cersanit Krasnystaw. Ma miejscu grupa została przywitana przez gospodarzy obiektu Panią Renatę Świątanowską oraz Pana Roberta Niewiadomskiego, a także przez przedstawicieli LGD „Krasnystaw Plus”, Panią Dorotę Sawa - Prezes Zarządu oraz Pana Wojciecha Hus - Specjalista ds. obsługi biura, komunikacji i animacji w LGD. Gospodarze opowiedzieli o swojej pasji i sposobie na życie oraz oprowadzili uczestników po gospodarstwie, na którym znajdują się m.in. pastwiska dla koni, stajnie oraz obiekty służące do pracy z końmi, źródła tworzące mały strumyczek który zasila dwa stawy, a także zagroda edukacyjna, w której główną atrakcją są zajęcia edukacyjne dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Warto zaznaczyć, że Stajnia Adrenalina położona jest w odległości około 6 km od gminy Siennica Różana przez którą przebiega Wschodni Szlak Rowerowy Green Velo. Dla uczestników gospodarze zorganizowali Quest związany z tematyką życia gospodarstwa i zwierząt. Końcowym akcentem podsumowującym pierwszy dzień wizyty była zorganizowana kolacja przy muzyce regionalnej w Adrenalinie. Również w tym czasie do Adrenaliny zawitała grupa lidera projektu Lokalnej Grupy Działania Krajna Złotowska. Podczas wspólnej kolacji został zaprezentowany przez przedstawicieli grup cel projektu, działania oraz z jakich środków współfinansowany jest projekt. Po kolacji grupa udała się do Hotelu „Staromiejski”.

II dzień – 27.06.2018 r.

Kolejnego dnia, po śniadaniu w hotelu „Staromiejski” w ramach prezentacji dobrych praktyk oraz zaprezentowanie sposobu realizacji projektów w ramach PROW poprzez lokalnych liderów grupa udała się z Panią Dorotą Sawa do Centrum Edukacji Zawodowej i Aktywizacji - projekt sfinansowany z budżetu LGD. Głównym celem funkcjonowania Centrum Edukacji Zawodowej i Aktywizacji jest podejmowanie działań dla osób z grup defaworyzowanych w kierunku aktywności zawodowej. Ponadto CEZiA współpracuje przy organizacji: szkoleń, warsztatów, konferencji czy imprez okolicznościowych. W ramach wizyty w Centrum zostały zorganizowane i przeprowadzone warsztaty kulinarne - pieczenie cebularzy lubelskich. Warsztaty zostały poprowadzone przez Państwa Elżbietę i Jerzego Wójcików, którzy z pasją opowiedzieli o historii pieczenia cebularzy, zdrowym żywieniu i produktach lokalnych. Uczestnicy poznali sposób pieczenia cebularzy oraz ich skład. Podczas warsztatów zostały zaprezentowane zdrowe przekąski na bazie cebularzy. Następnie z przedstawicielem ARL grupa udała się do Stajni Pasja - Ośrodek Jeździecki „Pasja” Państwa Moniki i Roberta Smalira. Gospodarz zaprezentował obiekt i zwierzęta oraz projekty sfinansowane ze środków Lokalnej Grupy Działania Krasnystaw Plus tj. altana oraz ruska bania. Kolejnym punktem programu była wizyta w Stadninie Koni czystej krwi arabskiej w Białce. Podczas przejazdu Pani prezes opowiadała o projektach i inicjatywach realizowanych na obszarze LSR o współpracy z członkami LGD /gminami/ oraz Kołami Gospodyni Wiejskich. W Białce przyjął nas dyrektor Stadniny Koni Białka Pan Lucjan Cichosz który oprowadził nas po obiektach stadniny i opowiedział o hodowli koni czystej krwi arabskiej i angloarabskiej. Następnie grupa udała się do m. Bobliwo – gdzie mogliśmy spotkać się z właścicielem „Gościńca na Stoku” Panem Wiesławem Paluchem, który w ramach małych projektów w perspektywie 2007-2013 PROW postanowił stworzyć dla miłośników białego szaleństwa wyciąg narciarski na obszarze, który jednak należy do nizinnych oraz „Gościńiec na Stoku” /noclegi i restauracja/. Podczas spotkania mogliśmy zwiedzić obiekt oraz wspólnie zjedliśmy regionalny obiad. Po posiłku udaliśmy się do drugiego obiektu „Gościńiec” – obiekt który wcześniej pełnił funkcję

szoły. Przy obiekcie powstała również mała infrastruktura sportowo-rekreacyjna. Kolejnym punktem programu była wizyta w Gospodarstwie ekologicznym Doroty i Jerzego Monia. Sery z ziołami wytwarzane przez Dorotę i Jerzego Moń z Krupiego znajdują się na Liście Produktów Tradycyjnych. Państwo Moń celem wprowadzenia opowiedzieli o historii powstania ich gospodarstwa ekologicznego i tradycji wytwarzania. Gospodarze zaprosili nas do degustacji serów z ziołami a następnie do udziału warsztacie serowarskim, na którym mogliśmy poznać praktyczne umiejętności własnoręcznego wykonywania serów. Przedostaniem punktem programu było zwiedzanie ogrodu Jana Pawła II w Krasnymstawie. Po ogrodzie oprowadził nas ks. proboszcz Henryk Kapica , który opowiedział o stworzeniu Ogrodu Biblijnego przy kościele p.w. św. Franciszka w Krasnymstawie. Ogród powstał przy dużym wkładzie pracy i wysiłku osadzonych z tutejszego aresztu, którzy przed wszystkim pracowali nad ukształtowaniem terenu, zwłaszcza przy stacjach i na terenie pobagiennym, który został zrekultywowany. Warto wspomnieć, iż na terenie Ogrodu podziwiać można ok. 80 gatunków biblijnych roślin, przy których znajdują się tabliczki z nazwą łacińską i polską oraz krótki opis, a także ponad 800 krzaków róż. Sadzeniem i pielęgnacją tych roślin zajmowali się niegdyś skazani z krasnostawskiego więzienia. Obecnie każdy może pomóc przy sadzeniu i pielęgnacji ogrodu. Po chwili odpoczynku udaliśmy się na kolację z degustacją potraw regionalnych do Stajni Adrenalina. Po kolacji grupa udała się do Hotelu „Staromiejski”.

III dzień – 28.06.2018 r.

Ostatniego dnia, po śniadaniu i wykwaterowaniu się z hotelu „Staromiejski” w ramach dalszej prezentacji dobrych praktyk grupa udała się z Panią Marią Kowalczyk – radną Rady LGD do Wiejskiego Domu Kultury w m. Małochwieju Małym . Pani Maria zaprezentowała zrealizowany projekt w ramach projektu grantowego z nowej perspektywy 2014-2020 PROW w ramach którego została wyposażona kuchnia dla KGW. Warto dodać, że sam budynek został zmodernizowany w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, które Gmina Krasnystaw pozyskała za pośrednictwem Lokalnej Grupy Działania "Krasnystaw Plus". W ramach inwestycji powstała sala główna na zebrania i spotkania okolicznościowe. Jest także kawiarenka internetowa, punkt biblioteczny ze świetlicą oraz szatnie i toalety. Na piętrze powstała siłownia i sala zabaw dla dzieci. Pani Maria zaprezentowała również nam „odtworzoną izbę chłopską”, której utworzenie również zostało sfinansowane ze środków LGD. Następnie , Pani Prezes zaprezentowała nam obiekt w Boniewie – który w niedalekiej przyszłości będzie pełnił funkcję siedziby LGD Krasnystaw PLUS i innych organizacji, a także będzie tam mieścić się Inkubator Przetwórstwa Lokalnego i Centrum Promocji Produktu Lokalnego. Inkubator Przetwórstwa Lokalnego – to miejsce - gdzie uprawiający zioła czy owoce rolnicy będą mogli je przetwarzać, promować i sprzedawać. Inwestycja jest przedsięwzięciem partnerstwa publiczno-prywatnego tzw. projektu hybrydowego.

Ostatnim punktem było spotkanie z przedstawicielkami Stowarzyszenia Aktywnych Kobiet z Fajsawic oraz Stowarzyszenia na rzecz rozwoju Gminy Fajslawice, w ramach spotkania zostały przeprowadzone warsztaty zielarskie. Mogliśmy nabyć wiedzę – która jest pierwszym krokiem, który można zrobić, na dobry początek pracy z ziołami. Poznaliśmy podstawowe wiadomości związane z przetwarzaniem ziół w celach leczniczych i kosmetycznych oraz umiejętność rozpoznawania ziół w terenie. Po warsztacie wspólnie zjedliśmy regionalny obiad. Po długim podsumowaniu, a następnie pożegnaniu w ramach którego uczestnicy wizyty studyjnej otrzymali od przedstawicieli LGD Krasnystaw Plus publikacje dotyczące prezentacji obszaru grupa udała się w drogę powrotną.

Podczas całej wizyty była wykonywana dokumentacja fotograficzna.

*Serdecznie dziękujemy wszystkim zaangażowanym w organizację tej wizyty, za mile spędzony czas
i tak życzliwe przyjęcie naszej grupy.*